

יציאה עם שבב זעיר תת עזרי בשבת

ולצאת עמו לרשות הרבים, כיוון שהוא בלוע.

הנידון הזה היה מעשי מאוד בתקופת השלטון הקומוניסטי - שאסר להחזיק זהב וחפצי ערך, השאלה היתה האם כשרואה שבאים לחפש בביתו מותר לבלוע יהלום, אפילו שידוע שיהיה חייב לצאת אח"כ מביתו לעבודה דרך לרה"ר.

והגרי"ז דייק מהמשנ"ב שמשמע שמותר אפילו לבלוע בשבת - רק עדיף שיעשה זאת ע"י טילטול בגופו - שיתכופף ויבלע את היהלום, ולא יגע בו ביד.

רבי מאיר אומר אף אם היתה שבת והוציאו בפיו. [קב.]

לאחרונה מתרחבת העולם התופעה שאנשים מחדירים לגופם שבב זעיר תת עזרי [ציפ] - שמשדר בכל רגע נתון את המיקום המדויק שלהם למערכת לוויינית, ויש מקומות שהשבב שמשמש תחליף לתעודות זיהוי ואמצעי תשלום.

ויש לדון האם מותר לצאת בשבת לרשות הרבים עם השבב הזה - מצד הוצאה מרשות לרשות?

הגאון **רבי יצחק זילברשטיין** שליט"א הביא הוכחה להתיר מהמשנה ברורה [ש"י"ב סקכ"ג] שמתיר לבלוע יהלום או זהב

ענווה גורמת לצמיחה הגדולה ביותר

ואמר לו שאין לו קבלה על דבר זה וגם מעולם הוא עדיין לא נשאל על זה.

אבל אפשר לומר שהמיוחד בדלועין הוא - שמחד גיסא הם הגדולים ביותר מבין פירות הארץ, אך אעפ"כ הם לא מתנשאים, וככל שהם גדלים הם מוסיפים נמיכות.

ולכן יש בהם צד השווה ליראי שמים - שאין בכל הבריות מעולים מהם, אך ככל שה' נותן בהם גדולה כבוד ונשיאות חן, הם מוסיפים ענווה - שהרי עקב ענווה יראת ה'.

ומוכיח מכמה מקומות את השייכות של ענווה ליראת שמים, ולכן מראים אותם דווקא ליראי שמים.

ומסיים שם שהפירוש הזה היה ישר בעיני התלמיד ההוא, ובעיני כל התלמידים.

וראים שהצמיחה הגדולה ביותר עולה מתוך הנמיכות קומה הנמוכה ביותר - וניתן להוסיף גם מתוך החפירה הקטנה ביותר!

החורש כל שהוא וכו', למאי חזי? חזי לביזרא דקרא. [קג.]

משמע שזרע הדלעת הוא הזרע הכי קטן מבין הזרעים, עד שמסמל את החפירה קטנה ביותר של 'כל שהוא'.

הפלא הוא שעניינו רואות זרעים רבים של תבואה שקטנים יותר ממנו?

הסביר הגאון **רבי יצחק פנחס גולדווסר** שליט"א שאמנם הזרעים האחרים יותר קטנים, אך כשרוצים לזרוע מהם, עושים חפירה יותר גדולה כי לא מקובל לזרוע אותם בבודדים, לעומת זאת עבור דלעת משתלם לחפור חפירה מיוחדת - ולכן שכשמדברים על החפירה הקטנה ביותר מתאים להביא את הדלועים כדוגמא.

האמת שיש כאן תופעה מעניינית - שדווקא הפרי הגדול הזה מסמל את החפירה הכי קטנה.

וניתן לומר בדרך דרש - דבר נאה:

הנה רבנו ניסים גאון [בברכות נו:] מספר ששאל אותו תלמיד מבני ספרד מדוע אין מראים דלועין אלא ליראי שמים?

זהירות מניסיונות

הבא ליטמא פותחים לו.

הגאון **רבי יוסף יוזל הורביץ** זצוק"ל [הסבא מנובהרדוק] אמר שאמנם מקובלנו שאין ה' מביא לאדם נסיון שאינו יכול לעמוד בו. אך על ניסיונות שאדם מביא על עצמו זה לא נאמר... ומהם צריך מאוד להיזהר!!!

ה' עוזר למי שמחפש את הבעיות שלו - ולא של אחרים

מגדולי הדרשנים.

הבעיה היא שאנשים הולכים לעצרות מסוג זה כדי לשמוע מה הם ה'בעיות של הכלל'... כל אחד בטוח שהוא מושלם, ואם יש צרות ודאי יש אשמים, צריך רק למצוא אותם כדי להירגע, ולהמשיך לחיות בשלות הנפש...

אך האמת היא שעיקר העבודה היא לחפש ולמצוא את נגעי עצמו, אפילו חסידים ואנשי מעשה אסור להם להיות שאננים, כי הגדול מחברו יצרו גדול ממנו.

צריך להכיר את הבעיות והסכנות, להתאמץ בכל כוחו להיזהר מהם ולהתפלל לה' - רק כך יזכה לסעייתא דשמיא.

בא ליטהר מסייעים אותו. [קד.]

הגאון **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצוק"ל היה אומר שכדי לזכות לעזרת ה' חייבים להשקיע היטיב ב'בא להיטהר', כי רק זה המפתח שזוכים בו לסייעתא דשמיא.

בשיחה שמסר לפני היציאה לבין הזמנים חידד את הדברים, ואמר שהיה צריך להרבות בתפילה שלא להיכשל בניסיונות, כמו שמתפללים על אדם שנמצא בסיכון גופי - כך צריך גם להתפלל על סכנת 'נפשות'!

להמחשת הדברים סיפר שראה בדרך לישיבה מודעות רחוב גדולות, המכריזות על עצרת התעוררות, שישמעו בה דברי חיזוק

אדם מוקף במחנות של מלאכים

קו"ף קדוש, רי"ש רשע, מאי טעמא מהדר אפיה דקו"ף מרי"ש? אמר הקב"ה אין אני יכול להסתכל ברשע. ומאי טעמא מהדרה תגיה דקו"ף לגבי רי"ש? אמר הקב"ה אם חוזר בו אני קושר לו כתר כמותי. [ק"ד.]

הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצוק"ל המליץ על זה בשם הרידב"ז את הפסוק בשיר השירים [פ"ז פ"א] "שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך - מה תחזו בשולמית כמחלת

המחנים". הנה כשאדם עושה מצוות נבראים גדודי מלאכים ששומרים עליו - אבל אם עושה גם עבירות אין הקב"ה רוצה להסתכל עליו.

אך ברגע שיעשה תשובה - ינחזה בך, ואוכל לראות את המחנות של המלאכים הטובים שחונים סביבך במחול.

אבל כיוון שהוא רק התחיל לעשות תשובה, ועדיין לא השלים אותה, נראים סביבו שני מחנות - הטובים והרעים - זה מה שכתוב "כמחולת המחניים", עד שיעשה תשובה שלימה.

למה המילים בלוחות נכתבו למפרע?

גופא א"ר חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין, ואמר רב חסדא כתב שבלוחות נקרא מבפנים ונקרא מבחוץ, כגון נבוב בובן (רהב בהר) סרו ורס. [ק"ד.]

דברי הגר"ח מואלאזין זצוק"ל שהסביר את ההבדל בין גאונותו המופלאה של אחיו הגר"ז זצוק"ל לבין הגר"א.

שאחיו יודע את כל התורה כולה כמו שתפילת 'אשרי' שגורה בפיו של כל יהודי שאומרה גי פעמים ביום.

לעומת זאת הגר"א ידע את כל התורה גם למפרע! כמו אדם שספר מונח לפניו.

והנה אמרו חז"ל שאם היו בידינו לוחות הראשונות התורה לא היתה משתכחת.

רואים שבלוחות היתה סגולה מיוחדת לזכירת התורה - ולכן הם נקראו גם למפרע - שזה מסמל את הבהירות המופלאה שהם הקנו, עד שהדברים נחקקו על ליבו של כל אחד, כאילו הוא רואה אותם מול עיניו, ויכול לאומרם גם למפרע!

וצריך לדעת שיש גם בזכירת מעמד הר סיני והדבקות בו, כח ועוז לזכירת התורה ומניעת שכחתה, שנובעת מהמדרגה ההיא של ראית הלוחות.

המסר הייב להיות מובן

מידה כנגד מידה. [קה.]

הגאון רבי אלחנן בונים וסרמן זצוק"ל ממחיש את המושג מידה כנגד מידה במשל - נתאר לעצמנו ילד ששוהה עם אביו בלבד בחדר סגור וחשוך, ולפתע מושלכת עליו אבן!

הרי יהיה ברור לילד שרק אביו יכול להשליך עליו את האבן! ואם האבא שכ"כ אוהב אותו עשה את זה ודאי שיש לו סיבה טובה מאוד... וכנראה הוא רוצה להעביר איזה מסר...

גם ברור לו שחייב להיות שהמסר אמור להיות מובן אפילו לילד ברמה שלו....

כך גם כל יסורים שה' - האב הרחמן שולח, ודאי שיש בהם מסר שניתן להבין אותו ולהפיק ממנו לקח, כל אחד בעצמו אם יפשפש וימשמש במעשיו.

מין הגרי"ז סולובייצ'יק זצוק"ל מסביר שהיו שני ניסים בלוחות - אי בלוחות עצמם, והבי בכתב.

כמו ששמע מהפסוק [שמות ל"ב ט"ז] 'והלחת מעשה אלהים המה, והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת'.

הנס בכתב היה - שהאותיות מ"ם וסמ"ך עמדו בנס. והנס שבלוחות היה - שהם נקראו משני הצדדים.

אולם צריך להבין הרי מבואר בדברי ר' חסדא שהגם שהאותיות נקראו כל אות ישרה, אבל המילים היו למפרע, אי"כ מה התועלת בנס הזה?

מתרץ הגאון רבי שמואל יעקב בורשטיין זצוק"ל בהקדם

כשמדובר על שאלה של חיים - זוכים לעזרה מיוחדת משמים

דאמר ר"ל מ"ד 'אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן' - בא ליטמא פותחין לו, בא ליטהר מסייעים אותו. [קד.]

הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א מחדד שיש כאן שני מהלכים שונים, הראשון הוא מהלך של 'פותחין לו' - זהו הקטגוריה המבחילה של הבא ליטמא. אך יש את המעמד הנספף של 'מסייעים אותו' - שבה זוכה מי שבא ליטהר, שמרעיף על עצמו שפע של סייעתא דשמיא.

וממחיש זאת במעשה הנורא שכתב הגאון רבי שלמה לוריא זצוק"ל [בהקדמה ליש"ש מס' חולין]:

"יגם פעם אחת בא לידי עי"י נר מצווה ותורה אורי' כאילו הראוני מן השמים ונתנו לי הורמנא ואמיץ כח ממלאכי הרקיע - ופתחו לי שערי אורה לומר עסוק בתורה, דין ואסור והתיר והורה, הוי גבור כארי שבחבורה כתוב עלי ספר".

המהרש"ל חתם ולא פירש - כנראה שהבין שמצווה לפרסם שה' עשה עימו נס בינר מצוה, אך לא לפרש מהו פשרו של הנס.

ומהו אותו נר מצוה?!

מביאים בשם אחד מתלמידיו כי באחת הלילות בעודו שקוע בתלמודו בסוגיה קשה, כשרקותיו הולמות ומוחו הכביר נתון

בתוך עמל מפרך של עיון מחשבה וניתוח, השוואה והפרדה, ראייה והבנה.

ולפתע נוכח המהרש"ל כי הדונג שבנר מתמוסס ואוזל, ונר נוסף בבית אין...

דאגה עצומה אופפת את המהרש"ל: היתכן להישאר כך תלוי באוויר של ספקות? היתכן לעבור את הלילה ללא מסקנה?

המהרש"ל אינו יודע את נפשו, ופורש את ידו לשמים בדמעות: רבש"ע! איני מסוגל להישאר בלי ברור הסוגיה - אנא תן לי אור!

ומיד שקע שוב בסוגיה - מוחו העצום שוב חוצב סלעים ומפרק הרים!

הנר מאיר - דולק ומאיר...

עד אשר סיכם את הסוגיה בסיפוק נעלה כשנהרה על פניו - ונשא שוב את עיניו למרום בהודאה!

כשבשמים רואים שרבי שלמה לוריא אינו מסוגל לעבור לילה בלי ברור הסוגיה - זו שאלת חיים - והוא חפץ להגיע אליה דווקא מתוך עמל! - 'מסייעין אותו!' 'מוליכים אותו!' עד בירור הסוגיה.

אחריותו של כל אחד להשפיע לטובה על הסובבים

כשאחד מהם הסתלק זה אומר שעכשיו חסר חלק בהשפעה הקבוצתית, ומוטל על כל אחד להשלים את החסר, בתוספת חיזוק.

[הגראי"ל מטעלז צוק"ל הסביר שזה הרעיון שעומד מאחורי המושג שנקרא 'ירושה' - שבני המשפחה הקרובה שהם היו אמורים להיות מושפעים ממנו יותר מכולם, ימשיכו את תפקידו של המנוח, בממון שהופקד אצלו לעבודת הבורא].

מה גם שיתכן ושהוא נלקח מתוך מטרה לזעזע אותם וכך להשפיע עליהם להתעורר, כיוון שהם לא הושפעו ממנו בדרך הרגילה.

ואם כך אולי יש עליהם אשמה מסוימת, שהשפעה החיובית שקיבלו ממנו לא היתה מספקת.

ולכן צריך להתחזק יותר ויותר ביראת שמים פנימית ואמיתית ומידות טובות, ולהשלים את החסר.

וא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן אחד מן האחין שמת - ידאגו כל האחין כולן, אחד מבני חבורה שמת - תדאג כל החבורה. [קו].

בבתי אבות של ישיבת פונביז' אירע אסון - ואחד הנערים הסתלק לבית עולמו.

כאשר הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר צוק"ל ספד לו, הסביר מדוע כל בני החבורה צריכים להיות מודאגים ממיתתו של אחד מהם.

ואמר שהנקודה היא שלכל אדם יש בעולם תפקיד להרבות כבוד שמים - עיקר התפקיד מתמקד בסביבה הקרובה - להשפיע עליהם לטובה ולרומם אותם בעבודת ה'.

בכל חבורה של יראי ה', יש לכל אחד תפקיד שמשתלב עם ההשפעה ההדדית של כולם זה על זה.

זהירות מנפילות פתאומיות

במהירות, ולא היה צריך את המסלול הארוך של 'היום אומר לו עשה כך'.

את היסוד הזה מצינו בכמה מקומות:

קין - שבתחילה ידע מהי עבודת הקרבנות, וה' דיבר אתו כנביא! ברגע שחרה לו על מנחתו שלא נתקבלה - הגיע מיד לרציחה!

המגדף - כיוון שיצא חייב מבית דינו של משה, ולא נתנו לו ליטוע את אהלו במטה דן - מיד יצא וגידף ר"ל!

ערפה - שרצתה בתחילה להידבק בעם ה' - עד כדי בכי. ברגע שראתה שלא עמדה בניסיון כמו רות צרתה, התערער שיווי משקלה, והפקירה את עצמה לחלוטין [עיי סוטה מב:].

כך גם 'אותו האישי' - כאשר רבי יהושע בן פרחיה ריחק אותו - מיד יצא וחרף וגידף - כי ההלם שחוה בדחיה גרם לו להתדרדר לתהום כ"כ עמוקה ברגע אחד!

לכן על האדם לשמור על עצמו - שאם נקלע לאיזה 'ירידה' ממצבו [ולמי אין ירידות ר"ל:] יתחזק מאוד לשמור על שיווי משקלו שלא להיכנס לבהלה שעלולה לדרדר אותו לעבר פי פחת!

ויתאמץ להחזיק את עצמו במצב המורכב - שלא תתחזק הנפילה, וכך יש לו תקווה שלאחר הנסיון יחזור לדרגתו הראשונה ולמעלה הימנה.

ובזה נבין מה ששיבחו חז"ל את שלמה המלך שימלך על מקלו [סנהדרין כ:]: שהוא אפילו במפלה הנוראה שנפלה עליו בפתאומיות - שהועף למרחקים מתוך ביתו ומלכותו - לא התייאש.

ומצא תחבולה לשמור על רוחו, כיון שנשאר רק עם מקלו - שמר על גינוני המלכות, וימלך על מקלו - עד שלבסוף אכן זכה לשוב אל כסאו ולמעמדו הרם!

והתניא ר"ש בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא שאמר משום ר' יוחנן בן נורי: המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה!

שכך אומנתו של יצה"ר, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה, והולך ועובד. [ק"ה:]

מבואר בגמרא שדרכו של היצר לגרור את האדם להתדרדרות רוחנית בתהליך איטי שנמשך לאורך זמן - ולא מפיל אותו בבת אחת.

וצריך להבין - איך בחטא העגל, סרו 'מהר' מהדרך?

דור דעה שזכו זה עתה לראות את האותות והמופתים באדמת מצרים ובים סוף, והיו במעמד הנשגב והנורא בהר סיני - נפלו פתאום לבירא עמיקתא של חטא עבודה זרה!

מסביר הגאון רבי חיים שמואלביץ צוק"ל שאמנם בדרך כלל נדרש מאמץ ומיומנות מיוחדת כדי להפיל אדם ממקומו.

אך כאשר אדם כבר איבד את שיווי משקלו מכל סיבה שלא תהיה - אפשר להפיל אותו ארצה בקלות יתירה!

כך פעל היצר הרע בחטא העגל שהביא חושך ואפילה, ערבב את כל העולם, והראה להם את מיטתו של משה - עד שהם הגיעו לחוסר עשתונות, ומתוך שבר הנוראי הצליח להפיל אותם

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות: peninim88@gmail.com הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים